

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kladóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

LAPTULAJDONOS
Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	5 boy
Félvre	4 "
Negyedévre	2 "

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON

Nőkérdés.

Akár egyes kiváló egyének, akár nemzetek uralkodási vágya, feltörő önzése zúdította a világra a mulatk nagy háborúit, mindig hatalmas erejű politikai és szociális eszmék fakadtak a vérözönből. Erre tanít bennünket az élet nagy mestere, a történelem, és azt bizonyítja, hogy ma már negyedik évébe lépett, méreteiben és rémségeiben páratlan világmérvőből kibontakozó egyenjogúsító eszmeáramlatok, amelyeknek egyik leglényegesebb problémája a nőkérdés.

Nem új dolog, de olyan hangos szóhoz sohasem jutott, mint ma. És ez természetes is; ha a világnak leginkább elnyomott népe, az orosz, erejének tudatára ébredt épen a hatalmas erőpróbában és lerázta magáról bilenseit, hogyne érezné lényé és szerepe fontosságát a nő ma, amikor annyi téren kell betöltenie a hadbavonult férfi helyét. A szántóföld, a hivatalok, az irodák, a műhelyek tele vannak nőkkel, nőkkel orvost, tanárt, gyógyszerészt helyettesítenek és ne ébredjenek arra a gondolatra, hogy tudják pótolni a férfi-erőt s így joguk van magukat a férfiakkal egyenértékűeknek tekinteniök.

„Man spricht vergebens viel, um zu [verzagen:
Der andre hört von allem nur das Nein.“

Viszontlátás.

Nem régiben felkért egyik jó ismerősöm: fordítanék le bizonyos német munkából egy szakaszt valamely angol hölgy számára, ki nem ért elég jól németül, hogy azt élvezni tudja. —Szívesen vállalkozom: testestül-lelkéstül philológus vagyok és sokkal inkább szeretek gondosan fordítani, mint a manapság oly igen elterjedett, gyors fordításokat elolvasni. Fogadalmam is tartja, hogy amit megérték eredetiben, azt fordításban nem olvasom el. Eddig csak Turgeniew műveit olvastam fordításban, mivel (nem lévén sem kedvem, sem alkalom tanulni) oroszul nem tudok.

De mily meglepetés!! A szakasz címűül, Viszontlátást kellett volna írnom; mert két hü barátomról szól, kik nem akartak egymástól távol maradni még napokra sem. Az egyik gyönyörű parkjában szimbolikus szobrocskákat is állított fel: két szorosban egymásba fonott kezűt, ezzel a felirattal: „Hieme et aestate, et procul et

mondja Goethe, a világirodalomnak egyik legmélyebben gondolkodó költője s mi kénytelenek leszünk neki igazat adni. Hiába hozakodunk elő a nő pótolhatatlan család szerepével, a faj- és léfientartást célzó, természet szabta hivatásával: a nők ebből csak a nem-et fogják hallani s pokollá teszik a földi édent.

Legyünk tárgyilagosok! A hivatalfő látja, hogy női alkalmazottai pontosak, lelkiismeretesek, ügyesek, megbízhatók, törekvők; a tanár ismeri kitaró szorgalmukat, odaadó figyelmüket, gyors felfogásukat, versenyre való mindenkori készségüket, a gyáros tapasztalja igénytelen buzgalmukat, nagy kézi ügyességüket, aránytalan munkabírásukat; a kereskedő hasznosítani tudja megnyerő előzékenységüket, részletező és gyors tanulékonyságukat: sőt a tudományos pályákon is beválnak felsorolt jó tulajdonságaikkal. Mit lehet ezekből egyebet következtetni, mint azt, hogy meg kell nyitni előttük minden életpályát? Lehet-e ettől félni? Nem. Adjunk módot a versenyre és versenyezzünk velük mi férfiak. Ne féltsük tőlük a helyünket és a kenyérünket, hanem mutassuk meg, hogy tényleg mi vagyunk az erősebb nem, amelynek kezében a világ sorsa nyugszik. Mi kifogásunk lehet az ellen, hogy leányaink tanuljanak, művelődjenek s kiemelkedjenek a fehér rabszolgák sorából, akik oda

vannak láncolva esetleg darva, könnyelmű férjeikhez, hiszen ha otthagynák, nem tudnának maguknak s gyermekeiknek fenntartásáról gondoskodni, mert sem vagyont, sem megélhetési készültséget nekik nem nyújtottunk? Mit szólhatunk ellene, ha nők segít nekünk a kenyérkereset nehézségében s amellet tudja teljesíteni anyai és háziasszonyi tisztét? Vagy talán bánthat az, hogy igazán művelt nők foglalják el a félműveltek helyét, akik csak külsőjük vonzó erejének szedik silány kama-tait? Ennyire önzők, vagy korlátoltak nem leszünk soha. Igenis, meg kell nyitni minden életpályát a nők előtt, hiszen legnagyobb százalékuk úgyis csak visszatér igaz hivatásukhoz akkor, amikor anyai szerepét kell betöltenie; de legalább nem kénytelen megélhetése érdekében az első pályához fűzni a sorsát; a férfi pedig örvendhet, hogy egyenrangú társsal élheti le életét. Így aztán rövidesen eljutunk ahoz a jogosultságukhoz is, hogy műveltségük cenzura alapján politikai szerepek is lehessen, amire ma még csak igen kis százalékaikat találhatók méltónak.

Csak egytől félhetjük őket, hogy elveszítik lényük varázsát: nőiségüket. Azok az életközelmek, amelyekben részük lesz, a gyöngédség, lágyság, szelidség hűmporát könnyen letörölhetik. Ettől pedig nem óvhatja meg őket semmi más csak

prope, dum vivam et ultra!“ S ime: A szó-tárban hasztalan kerestem a „Viszontlátást“, Nem tudtam elhinni, hogy nem létezik ilyen szó, s amikor a véletlen társaságban összehozott oly uriemberrel, ki évekig élt angolok között, megkérdeztem. Ő pedig rábizonyított: nincs az angol nyelvben szó a Viszontlátás fogalmára. Oh, rideg, oh merev Albion! Memyire rád vall ez! De igazuk van! Minek is a kalóznak a viszontlátás? Aki egyszer látta, nem kíván vele többé találkozni. A lefordítandó szövegben azonban egy bájos kis vers ragadta meg szememet, szívemet: Wiedersehñ, Wert des Trostes, oh wie schön Klingt aus des Freundes Munde, wenn in banger Abschiedstunde Wir am Scheide-wege stehn, Dein melodisches Getön

Wiedersehñ! — Ime! A két nemzet lelkiféletnek fotográfiája: az egyiknek nem kell a viszontlátás szó, a másik a magas poézis folyondáraival fogja körül. Ehhez nem kell commentár!! . . .

De nemesak ez a körülmény akasztja

tollam hegyére a viszontlátás gondolatát! Ez a lomhullajtó, fényt elrabló, homályt növelő sem ősi sem nyári hónap különösen alkalmas a búcsúzó viszontlátást emlegető eszöndes beszélgetésre! Hisz — én Istenem, — hány kapu nyílik meg Magyarországon ennek a 30. napnak reggelén a végre, hogy kiszállítsák rajta a család hön szeretett esemetéit: talán az egyetlen fiút, talán a legkedvesebb leányt. S a gyermek megy, megy. Elöre s egyik sem tudja, mivel megy szembe: a halált találja-e, a kivel nem tud megbirkózni vagy az óriást, aki a halált legyüri és eldöngöti. Ha beszélnek ma egy-egy anyával, aki ezeltől nyele esztendővel reményekkel telt szívvel hozta fel fiacskáját és kísérte aggodó lélekkel tiz-tiz hónapon át haladását és örült, ha jól ment ügye, és vigasztalódott, ha gyöngye volt az eredmény, s biztatta kérve, reménykedve. „No majd jövőre!“ Mit szólna most!! Jövőre?! S mit hozott a jövő? . . . Két mankót az épségtől

Oberbauer A. Utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnevek örvendő és legrégebb egyházi szerek ruhák, zászlok, stb. gyára — Arjegyék kívánatra ingyen és bérmentve.

az, hogy nevelésükben erősíteni kell lelkük istenadta alapvonásait, igaz tudáshoz kell juttatni őket és mélyíteni vallásosságra hajló lényüket, mert akkor nők maradnak mindörökké, hiszen Goethe szerint: „ein Weib bleibt stet auf einem Sinnen sie gefasst.“

Háborus vizsgák.

Nap nap után újabb panaszokat halunk a tanításügy munkásaitól a háborús vizsgák ellen. A dolog úgy áll, hogy a miniszteri rendelet értelmében a fronton levő, VII.—VIII. osztályt el nem végzett tanulókat hazabocsátják vizsgázni s adnak nekik erre a kirándulásra 6 azaz hat hetet. Ez az intézkedés szinte azt mondhatnók, csak mint a háború panamáinak egyiké említhető, de nem mint kulturát szolgáló rendelet. Ez a rendelkezés csak a vizsgázás lehetőségéhez nyújt módot, de nem az elkészüléshez s még kevésbé a sikerhez. Hiszen számítsuk csak a napokat. A fronton levő katonának legkevesebb 3 nap kell, amíg ideér a hazai kultúrabázisaihoz. U. ennyi kell a visszautazásra is. Veszített tehát az út miatt hat napot. Egy nap írásbeli vizsga, egy nap szóbeli, ez összesen nyolc nap, levonni a hat hétből, vagyis 42 napból, marad 34 nap a készülésre. Ez a legkedvezőbb eset. A felsőbb osztályokban van mindenütt minimum 8 tárgy. Esik tehát egy tárgy elvégzésére 4 és egy harmad nap. Már hogy egy VII. v. VIII. oszt. hogyan készül el a történelemből, fizikából, mennyiségtanból, vagy irod. történetből 4 és $\frac{1}{3}$ nap alatt, ezt a miniszterium összes műszaki tanácsosai sem tudnák megmondani. Számítsuk most már hozzá azt a lelki indispozíciót, amivel a frontról haza jött hadfi leül a könyvek elé. Feje még zúg az ágyuk bömbölésétől, lelke még em fásult el az embergyölös szörnyű fázisaitól, s ez most üljön

le a legnagyobb összeszedettséggel s tanulja Ohm törvényét, a gömbháromszög tételeit vagy Dugonicés regényeit és drámáit? Lehet ezt józan ésszel követelni? Természetes tehát, hogy a vizsgázók 100 %-a nemcsak a minimális követelményeknek nem felel meg, hanem nem tud semmit a szó legkonkrétebb értelmében. És most következik az elbírálás. A legtöbb iskolai Értesítő alapján megállapíthatjuk, hogy mindenütt átengedték őket, legfeljebb egy-egy tárgyból kaptak elégtelen osztályzatot, ami nem jelent semmit. Nem csodálkozunk rajta. Elvégre annak a tanárnak nincs lelke, hogy elbuktassa azt a szegény fiatal gyermeket, aki testével fogja fel előle a gólyót, s helyette szenved végig a háború minden gyötrelmét. De vajjon a miniszteriumban mérlegelték-e ennek a lehetetlen rendelkezésnek az erkölcsellenes eredményeit? Elsősorban a tanároknak igazságérzetét fertőzi meg ez az eljárás. Mert tudjuk ugyan, hogy a háború sok társadalmi hagyományt fejtetőre állított, jogi szabályokat felfüggesztett, sőt erkölcsi törvényeket is megingatott. De elvégre vannak bizonyos örök törvények, amiknek nem szabad megmozdulniok, nehogy teljesen felboruljunk. A ne ölj törvénye felfüggesztődött, de hamis tanúságot tennünk azt most sem szabad. És a tanár elvégre hamis tanúságot tesz, ha egy vizsgázónál azt bizonyítja, hogy ez tudott annyit, amennyit tudnia kellett, s különösen, ha azt mondja ki róla, hogy a főiskolai tanulmányokra rendelkezik a szükséges ismeretekkel. A tanári működés lényege nemcsak tanítani és nevelni, hanem az eredmény megállapítása miatt némileg bírni is. És ő most a helyzet miatt kényszerítve van, hogy hivatali működésében lelkiismerete ellen cselekedjék: hazudjék hivatalosan. De most azt kérdezzük: mi fogja visszatartani a tanárt, hogy ne mondjon ilyen hamis ítéletet a nem hadi vizs-

gálatoknál? Hiszen ha szabad volt a hadi vizsgázónál hivatalosan hazudnia, miért ne tehetné meg máskor is, amikor a körülmények hasonló helyzetek elé állítják? Hogy ennek mik lesznek az eredményei, azt nem elemezzük. De hozzá kell szólnunk a kérdéshöz a nemzet jövője szempontjából is. Ezeknek a hadi bizonyítványosoknak igen nagy százaléka egyetemen megy, ezekből kerülnek ki a jövő bírái, tanárai, orvosai, s a szellemi intelligencia egyéb képviselői. De hogy fognak ezek a szegény emberek beválni az egyetemen? Milyen képzettségű diplomás emberek lesznek ezekből? Mi lesz a tudományos pályákból, ha ezek lépik majd el a megüresedett helyeket? Hiszen már ezekre megy azoknak a száma, akik nem is egy, de két osztályról kaptak ingyen bizonyítványt. — Ezen a helyzeten már régen kellett volna segíteni, de nálunk 3 év háborus tapasztalata sem teszi találékonyokká az embereket. Pedig itt segíteni kell. Meg kell adni a bevontak ifjúságának a lehetőséget, hogy ne csak vizsgázhassék, hanem hogy valamennyire el is készülhessen. Mindenkiről tudtak gondoskodni, épen csak a nemzet vírága s a jövő fenntartó eleme marad ki a védelemből? Miért kellett a készülődési időt 6 hétre korlátozni? Adjanak nekik 3—4 hónapot s mindjárt javítunk némileg a helyzeten. Persze itt mindjárt a hadi érdekelt-séggel állanak elő. Azon is lehet segíteni. Be kell adniog volutálni a felmentetteknek azt a részét, amelynek senki sem érzi meg a hiányát. Mert ha valaki felmentésben részesülhet azért, mert a Haditerménynek nyomtatványokat készit, vagy pláne ha könyveket köt, s ha valakit nélkülözhetetlennek nyilvánítanak, mert Mucsán lapot szerkeszt, akkor ezeknek a jó fiuknak existenciális érdeke, de a nemzet jövőjének is érdeke, hogy szabadságot adják nekik is az éltetés föltételeit.

duzzadó ifjú testnek, idegsokkot a gyöngyöbb szervezetének, kitüntető érmet a megbénultnak és babérkoszorút a hősi halált szenvedettnek.

Milyen áldás, hogy a halandók nem láthatnak túl . . . az árkon!! Ne keseregjen borongó költőnk: hogy elhervad a rózsza, lehull a levél. Ne kérdezze búsan: Hát semmi, de semmi, ami vigasztal. Ott, túl amaz árkon, újra, tavasszal!!

Ez a Gondviselés dolga! Utai kiűrhözhetetlenek; csak egy a lehetséges: remélni, megnyugodni, és egy a vigasztaló: Isten a mi atyánk; tudja, mit kell adnia, mikor kell azt megadni és kinek adhatja meg üdvére; Ő kékis, de soha el nem kékis.

Borongós őszi reggel van. Kitekintek ablakomból: Vándorútjára indul a fecske! Nem látom a darvak V betűjét, de bánatos krükkogásuk valami szomorú hangulatot költ bennem. S e közben két szomszéd háznak kapuja nyikorog. Ki jó ki rajta? A jobboldali szomszéd udvaráról könnyű kocsin két serdülő leánya: Hová mennek így egyedül? A csomagok beszélnek, hogy nagy út van előttük! Iskolába: egyik kereskedelmibe, a másik leánygimnáziumba! A kapuhoz támaszkodva karcsú, magas, barna asszony gyászruhában áll. Utának néz. Arcára van írva ez a szomorú

szó: „Egyedül! . . . Férje a harctéren maradt, a leánykakkal mennie kellene valakinek. Itthon is akarná tartani. Ámde parancsol a „civilizáció!“ — Már nem nevelhetünk esőndben jó vidám házilányokat. Állás kell mindenkinek! Most elérkeznek a nagy városba. A gazdag, s m e r t g a z d a g, önző bátya annyit megígért, hogy fölvetelük iránt a kellő lépéseket megteszi. Ez is valami! S ők nincsenek egyedül; szívükben él a hit, melyet az anya oltott beléjük, ifjú képzeletükben szípközve világít a remény — és mellettük és bennük és felettük a szeretet lobogtatja étheri lángját. Három ilyen kísérő egész menyország. Menjete békén!! Nem fogtok tövisbe hágni. Isten jó! A másik kapun fiút visz ki a kocsi. Legkisebb fiát a családnak, a többi künn ázik-fázik a lövészárkban vagy . . . Az apa béna. Itt is az anyára ömlik a teher. De ő bizik. A gyerek ígér eget-földet, az első évek, miket még esőndes, jó módban töltöttek el, biztatják az aggodó szülőket: Nem lesz semmi baj! Van tehetség, van akaraterje. Csak egy kis jóindulatra találjon, csak olyan kézbe jusson, hol föl tudják köteni a becsvágyát, s akkor nyert úgye van.

Mindenütt a válás keserve. De mellette mindenütt a „vizontlátás“ édes reménye. Mi nem vagyunk angolok, mi még szeret-

teink sárvórára is ezt vésetjük arany betűkkel: Vizontlátásra.

Kisütött a nap. Fűtül a vonat. Viszik a család gyönyörűségét, a nagy leányt „egyetemre“. Doktornak készül. Oh te huszadik század, milyen termékeid vannak és még mik nem lesznek!!

A napugár végig suhan fáradt, szürkibe borult lelkünkben. Hízelegve ígér szép napokat; vizontlátást jól eltöltött év végén, folytatását annak a ragyogásnak, mellyel az ő erás lelke csodás működésével bevonta a családi gondoknak egyszerűen ránk nehezede felhőzetét. Ha fájt itt is, ott is, ha súlyos volt a teher és lerázni nem lehetett, elviselni pedig nehéz volt: ott termett ő, mint az imént e nap-sugár és meghozta a mosolygást munkájának fényes eredményével. Kisérje áldás minden lépését s vonja be derűvel munkáját, aztán térjen vissza, hogy újra megédesítse életünket. S ha sirva engedjük is az élet útjára, nem féltjük őt, mert a régi bölcseséget azt tartjuk: haszontalan tördeli a vihar a fa ágait, a madár nem fél, mert szárnyai vannak. A mi elroppent madárkánkknak is szárnyakat adott a sz. természet: buzgón hisz és melegen szeret.

Hisszük, hogy vizontlátjuk. Ebben van minden reményünk és minden vigasztalásunk.

H I R E K.

— **Szt. Mihály napján**, egyházmegyénk védőszentjének ünnepén a székesegyházban az ünnepélyes szt. misét Zomoró Dániel pápai praelátus celebrálta, az ünnepi beszédet Balázs Ferenc plebános-kanonok mondotta. A tanuló ifjúság részt vett az istentiszteleten s így a templom megtelt.

— **Az Irodalmi Társulat** választmányára csütörtökön 27.-én d. u. ülést tartott, melyen a rendes negyedévi pénztárvizsgálatot ejtették meg, azután elnök bejelentette, hogy az Irod. Társ. a téli hónapokban ismeretterjesztő tanfolyamat fog tartani. R a s s Károly folytatni fogja irodalmi előadásait, azoknál Szentiványi Róbert dr. fog előadásokat tartani a Bathányénum kincseiről. A tanfolyam január közepétől március közepéig tart.

— **Levelet hozott a posta**, gyászkeretes levelet. A határ megint erősen kaszál a fiatal virágok közt s szövi a fekete fátlyót a szülők lelkére és kalapjára. A tiroli hegyeken piros lesz a kopár szikla ifjaink ömlő vérével. Szünetlen ontja poklát az olasz ágyú s szünetlen a könny is, ami itthon támad a nyomában. Iskolánk volt két keüves gyermekének hősi haláláról küldött értesítést az illetékes katonai parancsnokság, de többről érkeznek nyugtalanító hírek az utóbbi nehéz offenzíva alkalmából, akikről még nem tudni, hogy mi van velük.

Az egyik hősi halott városunk derék polgárának Löw Józsefnek fia: Löw Józsa, a másik De Rivo Zoltán, aki tavaly vonult be a VI. osztályból katonának. Löw Józsa az olasz harcterén, De Rivo Zoltán Galiciában adta, ifjú életét a hazáért. Szegény De Rivo Zoltán épen nem régiben küldte be kérését, hogy a VII.-ból vizsgálatot tehessen s kérésre fel is ment a főtanfolyamra. Most már a legfelsőbb fórum előtt számolniuk el mindketten s hisszük, hogy a jó Isten bőségesen megjutalmazza a fiatal mártírokat.

— **A hősök emlékének megörökítése.** A vallás- és közokt. miniszter megengedte, hogy a hősök síremlékére s emlékeik megörökítésére az iskolák gyűjtést rendezzenek.

— **Gimnáziumi hírek.** A gyulafehérvári rk. főgimnáziumban szeptember hó 24.-én volt az ünnepélyes Veni Sancte és a folyó tanév hivatalos megnyitása. A rendes tanítás szeptember 25.-én kezdődött meg. Beiratkozott 367 rendes és 28 magántanuló, összesen 395 tanuló. Vallásukra nézve 209 róm. kath., 61 gör. kath., 13 ref., 8 ág., 2 unit., 53 gör. kel. és 43 izr. Osztályonként tekintve a rendes tanulók létszáma: I. o. 82, II. oszt. 77, III. oszt. 45, IV. oszt. 56, V. oszt. 36, VI. oszt. 32, VII. oszt. 22, VIII. o. 17 tanuló. Amint látjuk, jóval nagyobb a két alsó osztály létszáma és csak a háborús állapotra való tekintettel lehet ennyi tanuló ezen osztályokba fölvenni; viszont aránylag kicsiny a felső két osztály létszáma, mert ezen osztályokból az előző években több tanuló katonának bevált és most már védi a hazát.

— **Adakozás.** A Majláth alapra Gál Sándor volt várhegyi, jelenleg makói kántor 100 koronát, B a g o l y Mihály kéz-

divásárhelyi plebános 25 kor.-t, egy névtelen Tordáról 28 kor.-t, a karitás alapra Kocsis Irénke 5 kor.-t, a papnevelői nagy könyvtár alapra Fejérvay Celsztine 50 kor.-t, Gróf De z s e f f y Aurél 20 kor.-t, Gróf C e b r i á n Istvámmé 20 kor. adományoztak. A papnevelői könyvtár állása: 14,655 kor., a kápolna alap: 4900 korona.

— **A 46-osok népiünnepélye.** Minden tekintetben nagyszabásúnak ígérkezik az a népiünnepély, melyet a 46. gy.-ezred pótzászlóaljának altiszti kara rendez városunkban a tisztikar támogatásával okt. 7.-én. A rendezőség mindent megtesz, hogy az ünnepély ügy erkölcsileg, mint anyagilag méltó párja legyen a szegedi 46-os ünnepélynek. Az erkölcsi siker már előre is biztosítottnak látszik az által, hogy az ünnepély legfőbb védnökségét József főhercegnek ajánlották fel „Dobérd oroszlanai” azzal a kérréssel, hogy az ünnepélyen személyesen vegyen részt, vagy ha az lehetetlen volna, úgy képviseltesse magát. Az ünnepély élén állanak még báró Hazai Samú, volt honvédelmi miniszter, az ezred tulajdonosa, Löber Ede vezérőrnagy, a gyulafehérvári helyőrség parancsnoka és Zeiss Oszkár ezredes, az ezred parancsnoka mint védnökök, továbbá: Adler Salamon alezredes a pótzászlóalj parancsnoka és Jakober Henrik alezredes a lábadózó osztag parancsnoka, mint díszelnökök. Az erkölcsi siker mellett nagy súlyt helyez a rendezőség a legnagyobb anyagi sikerre is. Szükség van a nagy anyagi sikerre azért, mert a tiszta bevétel az elcseszt 46-osok özvegyeinek és árváinak télire való felségeltére fordítatik. Hogy ez a nagy anyagi siker meg is legyen, a délutáni ünnepélyen bort, sört, dohányt, sós-perecet, stb. árúsítanak. Lesz még azokívül szegedi halász-csárda, szüret szegedi szőlőkből, cukrászda, tombola és minden amiből a jótékony célra pénzt lehet csinálni. Mindezeket az eladásra kerülő tárgyakat Szegedről, de első sorban Gyulafehérvár jótékony közönségétől kéri a rendezőség. Szegedre és vidékére bizottságok mentek ki gyűjtést eszközölni, a helybeli gyűjtéssel pedig Vorák József önk. szakaszvezető bízott meg. Az ő vezetésével bizottság járja be az összes üzleteket, vendéglöket, kávéházakat stb. az ajándékok személyes átvételére.

Adományokat szerkesztőségünk is elfogad és továbbít. Az ünnepély részletes műsorát lapunk következő száma fogja közölni.

— **A kézdivásárhelyi ünnepély** alapítványos növendékeit ideiglenesen a marosvásárhelyi, gyulafehérvári és székelyudvarhelyi ünnepélyekben helyezte el a főhatóság.

— **A Központi Oltáregylet** folytatólag következő helyeket látta el szükséges egyházi felszereléssel: Székelyvarság, Túr, Kápolna, Balázsfalva, Barátok temploma, apácák temploma helyben, Kásonjakabfalva, Székelyzsombor, Csikszentmihály, Nyikómalomfalva, Csiksomlyói kápolna, Görgényzentimre, Csikcsicsó, Verestorony. Még csak egy kérvény van nálunk: Bereck, de arra is rá kerül a sor.

— **Az Eucharistia** tagjait kérem, hogy a libellusokat és a tagsági díjakat 2—2 koronát hozzáam minél előbb szíveskedjenek beküldeni. S o f h y c. igazgató.

— **Dal a kőménymagról.** A háborús konjekturák sok kétes existenciának csináltak olyan karriert s teremtettek olyan pozíciót, amilyenre álmukban is szegyeletk volna gondolni. Ehhez már hozzászoktunk. Láttunk olyant, aki egy hónapban egyszer evett húst, soha új ruhában nem járt, egyetlen kabátjának színét az országos vegyelemző hivatal nem tudta volna megállapítani, s most palotában íeszeng, libériás inas nyitja az ajtóját; szentül meg volt győződve, hogy az operaházban tyúkszemet és vakbelet operálnak, s most tulajdon autón repül a Wagner ciklusra és bérelt páholyból hallgatja Antheszt, Székelyhidyt vagy Medeket, s mincs is megelégedve a zeneművészet jelenlegi fejlődési fokával. Van aki a háború előtt a Teleky-téren bonyolította le apró üzleti ügyeit igen sokszor rendőri beavatkozással s most a többi millicmossal parulizál a Lloydban. De senkisémmé mászott úgy fel az ugorkafára, mint a kőménymag. Tudjuk, hogy a kőménymag egyáltalában nem tartozik a rokonszenves egyéniségek közé. Valahányszor baj van a háznál: gyomorrontás történt, tifusz, vérhas stb. stb. fenyeget, mindig megjelenik a kőménymag leve a maga barna színével és beteges illatával. A kezdődő javulás első reménysugara, mikor már ő kivonult a betegszobából s más természetű ételeket is megenged az egészségügyi közeg. Épen azért úgy nem kedveljük a kőménymag levest, minthogyan a betegséget nem szeretjük. És ez a kevésbé szimpatikus kőménymag ma 40 koronát követel önmagának kilójáért! 40 azaz negyven koronát! Béke időben a fűszerkereskedésben nem is volt kapható, csak a gyógyszerárakban s a divatárúüzletekben. A divatárúkereskedésben ha megvásároltunk 2 karika cernát, ingyen mellékeltek hozzá egy negyed kiló kőménymagot. És most 40, mondd: negyven koronát követelnek érte. A háború összes mizériája úgy el nem keserít, mint a kőménymag szerencséje. Mert ha a disznó drága, megértjük. Elvégre a disznó nagyon kedves állat. Senki anyyi örömet nem okoz a szomorú emberiségnek, mint ő. Ha jó hideg téli időben mosolyogva végig nyújtózik kolbász, hurka, vagy oldalas formájában a borsón, reánk ragyog a kocsnya tiszta szeméből, felénk lehel finom füstös illatát a paszuly levesből, tányérunkra nehezedik sonka, disznófőseit vagy szalonna alakjában, óh mennyi öröm, mennyi boldogság! Hát ha ez a becsületes állat végre elfoglalta az öt megillető magasabb társadalmi pozíciót, ezen nem búsulunk, ezt nem irigyeljük. De hogy ez a beteglevesnek ő szülője negyven koronáig emelkedett, ez kétségbeejtő. Na, de legyen csak egyszer béke! Sok kétes nagyság elpusztul, de egyiknek sem lesz olyan siralmas bukása, mint a kőménymagnak. Negyven korona!

IRODALOM.

Kaptunk egy gépirást „szíves közlés céljából” Gróf Teleky Sándorné tollából: Választó jogot a nőknek! Hogy mi mindennel bizonyítja választói jog gyógyító mivoltát, azzal nem foglalkozunk, sokkal érdekesebb, ahol leszölja azokat a kollégáit, akik berzenkednek a nők választói joga ellen. Összehasonlíttja őket a jobbágygyal, aki 48 után is siratta a régi jó időket, mert a földesúr, ha vert is de gondoskodott róla s „a járom mellé bizosi-

totta számára a jászolt is". Ilyen felszabdalt jobbágy módjára gondolkozik sok asszony: fél a következményektől, s inkább ragaszkodik a biztos jelenhez, még ha rossz is. Sok asszony vallásosságának is nem egyszerű ez az alapja. Kicsinyes önző alap, de kényelmes. Kimondhatatlanul kényelmes! A túlvilágon egy jobboldali sarokülés és itt a földön egy férfi, aki több vagy kevesebb verejték árán szerzett kenyereből juttasson neki is". Úgy tetszik, mintha egy kicsit Világias és Nepszavás szellők fujdogálnának a Teleyk palota körül. Barmennyire lelkesülünk is a nők szavazati jogának egyedül és föltétlenül üdvözítő gondolatáért, egy csöppet sem tudjuk leszajnálni azokat a csöndes, szerény, vallásos nőket, akik a jobboldali sarokülés reményében itt a rongyos sártekén igyekeznek puha meleg fészket építeni családjuknak. Sőt a mi maradi guszatusunk inkább is megbecsüli őket, mint azokat az ultra eredeti, örökké futkározó, szónokló, szociális hölgyeket, akik bizonyos kétes jogok hirdetése címén kivonják magukat természetes kötelességeik teljesítése alól. Mert a választói jog vehemens hirdetői például buzgóssággal beszélnek ugyan, de már azt nem szeretik, ha a főzőkanalat, az anyaságot, házasságot s más ilyen ósdi fogalmakat emlegetünk nekik. Pedig ezeket a csekélyégeket mi fontosabbnak tartjuk éppen a társadalom szempontjából, mint akármiféle választói jogot.

Szerkesztői üzenetek.

A görbe Bakovinából. Megkaptuk és köszönjük. Csak minél többet s minél gyakrabban. A szerkesztő hazatérése óta öt hét alatt ez volt az első kézirat a vidékről.

Ismét fu az ősz. Ezt az egy mondatot majd átalakítjuk, mert szokatlan, így nem mondják. Az előbbi üzenet önnek is szól.

B. Csikszentimre. Utána néztünk. Igaza van. Az előfizetést okt. 1-től számítjuk.

Radnót. Igen helyes volt a nyugdíj ügyet fölvetni. A cikket közöljük, s teret adunk mindennemű hozzászólásnak.

Szamosujvár. Természetes, hogy közölni fogjuk.

Pályázat.

A segesvári róm. kat. el. népiskolánál az 1913. évi XVI. t. c. ben biztosított ízetéssel egybekötött tanítónői állás betöltendő. A megválasztott tanítónő köteles a női kézimunkát is tanítani es szükség esetén a kántort a templomban helyettesíteni. Megfelelő természetbeni lakás. A szabályszerűen felszerelt pályázatok f. é. okt. 15-ig terjesztendők be az iskolaszékhez. Az állás november 1-ével foglalandó el.

Deberdán Károly

iskolai elnök, esp. plebános.

Varróár.

Az en patent varróáram úgy varr mint a varrógép: bőrt, lábbelit, szeresimot, szíjjat, szörmét, szőnyeget, takarókat, satorszöveteket, utikabátokat, zsákokat stb. Kezelése felette könnyű. Nélkülözhetetlen mindenkinek, különösen kézműveseknek, gazdálkodóknak, katonáknak. Sok elismerő írat. Használhatósága garantálva. A teljes felszerelés ára cérnával együtt, négy különböző árral és használati utasítással a pénz előzetes beküldése mellett 4 kor. 10 fillér, utánvéttel 4 kor. 70 fill. Hareterre csak a pénz előzetes beküldése mellett. Szállítási költségek nem számítanak. Elárusítóknak árkedvezmény.

Megrendelkező: **Bennek Józsefnél, Troppau, Szilézia, Herrengasse 41. 8 - 2 - 20**

Katholikus Népszövetségi Biztosítási Iroda

Budapest, IV. Ferenciek-tere 7.

A Katholikus Népszövetség évek előtt felállította biztosítási irodáját azon célból, hogy úgy a tagoknak, mint a hozzáfutóknak érdekét a biztosítás terén a lehetőséghez képest felkarolja, valamint a szervezeti erő kihasználásával oly előnyöket kivivjon és nyújthasson, melyeket egyedül nem érhetnének el. E célból több

elsőrendű magyar intézettel

valamint Európa egyik legrégibb és leghatalmasabb intézetével lépett összeköttetésbe, mely intézetek

500 millió koronán felül alaptöke

és tartalékokkal rendelkezvén, teljesen megnyugvást szolgáltatnak, hogy mindenki nyugodtan rábízhatja vagyonát. Ezenkívül ezen intézetek mindenféle biztosítási ágazatot felkarolnak és így bármilyen téren kielégíthetik a biztosító közönség mindennemű igényeit.

Az iroda szervezetének fő előnye, hogy minden a kezében fut össze, mindig tudja, látja tagjainak ügyét és mindenkor ellenőrzi a szabályszerű, helyes eljárást; biztosítási dolgokban minden hozzáfutóknak szakszerű és lelkiismeretes utabiztatással szolgál.

Dijaink a legminimálisabbak.

Egyetlen elsőrendű intézet sem szabhat olcsóbb díjat.

Biztosításokat felveszi:

Életbiztosításokat tőkére, vagy életjáradékra, halál, vagy elézés esetére, leánykihazasítási és fiu ellátási biztosításokat, valamint jelzőlogos életbiztosításokat, úgyintén családi ellátási biztosításokat.

Páratlan kedvezmény a papság részére, melyet káplánok, plebánossá történő kinevezésük esetén nyerhetnek, de ebben fiatal plebánosok is részesülhetnek.

Tűzbiztosításokat

száraz és gyújtó villámcsapás ellen, rombolási károk is megtérítetnek. Templomokat, zárdákat, ingó és ingatlan tárgyakat, épületeket, termést, állatokat, lak és ipari berendezéseket, árukat és gépeket. Lábon álló termést.

Templomi harangokat törés vagy repedés által okozott károk ellen.

Törés által okozott károk ellen tükör és üvegtáblákat.

Betöréses lopás ellen templomok, zárdák értéktárgyait, szövetkezetek, pénzüntézetek, áruraktárak, háztartási és iroda berendezéseket.

Rablás ellen, pénztári helyiségeket, valamint pénztári kiküldötteket

Jégek ellen mindennemű terményeket.

Baleset ellen bármily foglalkozásu egyént, élethossziglani vasuti baleset biztosítást egyszeri díjfizetéssel.

Szavatossági biztosítást templomok, egyletek, iparosok, kereskedők, gyárosok, gazdák, községek, ügyvédek, orvosok, gyógyszereszek, fürdők, szállodák számára.

Automobil biztosítást. — **Óvadék és kezességi biztosítást.** — **Eltulajdonítás, lopás** hűlen kezelés és sikkasztás elleni biztosítást.

Utípodgyász biztosítást. Mindennemű felvilágosítást készséggel nyújt a hozzáfutóknak

Katholikus Népszövetségi Biztosítási Iroda

Budapest, IV. Ferenciek-tere 7.

FLEMMICH A. FIAI

sima és minézott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN,

Alapított 1838.

GYÁR:

VI., Webgasse 43.

600 alkalmazott.

Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

du választékban, mindenféle és ókeresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból

a legolcsóbb árral történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

Felölös szerkesztő: **Rass Károly.**

Nyomatott a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában (Schäser Ferenc) Gyulafehérvárt.